

156. ► EGRY JÓZSEF (1883-1951)

Mély út, 1922

Olajpasztell, papír, 59x88 cm
Jelezve jobbra lent: Egrý József

Kezdő ár: 8 000 000 Ft / 25 806 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 20 000 000 Ft
Estimated value: 48 387 – 64 516 EUR

OEUVRE-JEGYZÉK: 204.

► In.: Lánosz Sándor: Egrý József. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980.

KIÁLLÍTVA:

► Egrý József gyűjteményes kiállítása. Galerie Emil Richter, Drezda, 1926.
► A KUT kiállítása. Nemzeti Szalon, 1927. április, katalógus: 67.
► Hundert Jahre Ungarische Bildende Kunst, Bécs, 1948.

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

► Egrý József gyűjteményes kiállítása. Galerie Gurlitt, Berlin, 1926.

REPRODUKÁLVA:

► Ártinger Imre: Egrý József. Amicus, Budapest, 1932. 3. kép
► KUT 1927. 2.
► Kopócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924-1930). Corvina Kiadó, Budapest, 2015. 4. kép

A FESTMÉNY REPRODUKÁLVA LESZ A BERLIN-BUDAPEST CÍMŰ KIÁLLÍTÁS KATALÓGUSÁBAN, VALAMINT AZ ÚJ TULAJDONOS ENGEDÉLYÉVEL SZEREPELNI FOG A KIÁLLÍTÁSON IS.

1
2
3

1. Egrý József a Balaton partján, 1930-as évek
2. Egrý József: Pásztor, 1923 körül lappang
3. Egrý József: Dombos út, 1923 körül magántulajdon

„ ... évekig űltem a Balaton partján és csodáltam. Tanulmányoztam, új stúdiumokat készítettem ... A figurák, emberek, állatok, a tárgyak is átalakulva jelennek meg ebben az atmoszférában, mint másutt. Éreztem, hogy sok mindent előlről kell kezdenem ...” Egrý új hangvételű műveit először 1922-ben a Nemzeti Szalon Balatoni kiállításán láthatta a közönség. Itteni, majd ugyanebben az évben a Belvedere Szalonban rendezett gyűjteményes kiállítása nagy feltűnést keltett a fővárosi művész körökben. Elek Artúr, Fülep Lajos, Kállai Ernő örömmel üdvözölte a majd egy évtizede hallgatásba merült művészt, aki „ ... a magányosságban és a Balaton színességet árasztó környezetében ... rátalált önmaga stílusára ... ”

A kor jelentős kritikusai közül Kállai Ernőt ragadta meg legmélyebben Egrý újszerűsége. Kállai, aki a bécsi emigrációból, Kassák és Moholy-Nagy mellől indulva maga is a konstruktivizmus egyik jelentős ideológusa, élharcosa volt, 1925 környékén távolodott el a progresszív avantgárd „hermetikus” művészetideáitól. Kállai rövidesen belátta, hogy a nemzetközi konstruktivizmus kollektív utópiája halálra ítéltetett, s a korszak haladó tendenciáinak lényege épp azok párhuzamosságában és sokszínűségében keresendő. Az izmusok újításait nem kizárólagosságukban, hanem azokat egymásra vonatkoztatva kell vizsgálni. Ez a vezérgondolata az 1925-ben megjelent *Új magyar pikúra* című kötetének is. Kállai szerint festészetünk az európai kortárs jelenségekkel szemben leginkább erőteljes kolorista alapijellegét és hagyományait tekint „versenyképes”. A „színek ígézetét, a mély és temperamentumos színező kedvet tekintve” két kortársát, Czóbel Bélát és Egrý Józsefet tartotta a legjelentősebb magyar művészeknek, akiket egyben nemzetközi rangú festőknek is tartott.

Kállai fent említett művében a „*Lírikus*” festők között tárgyalta Egrý művészetét, Czóbel mellett neki szentelve a legnagyobb terjedelmet a kötetben. Kállai ugyanakkor nemcsak írásával, hanem kapcsolataival is segítségére sietett az általa mélyen tisztelt balatoni művészek. Minden bizonnyal Kállai készíthette elő, s szervezhette meg Egrý 1926-os németországi bemutatkozását, melynek során a berlini Galerie Gurlitt-ban, és a drezdai Galerie Emil Richter-ben is önálló kiállítással léphetett a közönség elé a festő. Kállai az előkészítés mellett a KUT és a Művészet oldalain is beszámolt a két gyűjteményes kiállításról, sőt rövidesen – ugyancsak a Művészetben – egy nagyobb tanulmányban is elemezte Egrý újabb alkotásait. Kállai és Egrý erős, elmélyült szakmai kapcsolatának lehetett az is az eredménye, hogy Kállai egy 1948-as, Bécsben megrendezett reprezentatív magyar képzőművészeti kiállításra ugyancsak 1925 körül készült alkotásokat válogatott be Egrýtől, többek között a most bemutatott Mély utat is.

A Mély út hátoldalán található kiállítási cédula bizonyossága szerint a festmény az 1926-os drezdai Richter Szalonban megrendezett gyűjteményes kiállítás anyagában szerepelt. Csak feltételezhetjük, hogy a drezdai bemutató előtt megrendezett berlini kiállításon is ugyanezt a kollekciót láthatta a német közönség. Kállai híradásai szerint a kiállítást a vártnál is nagyobb siker övezte. A német főváros szinte minden napilapja, s még a nagytekintélyű művészeti szaklap a lipcsei Cicerone is megemlékezett a tárlatról, egyöntetűen kiemelve Egrý eredetiségét, és a mester különleges érzékét az atmoszférikus fények és színek érzékeltetésében. Kállai a kiállítás külön érdemének tartotta továbbá azt a tényt is, hogy Fritz Gurlitt Egrý sikerén felbuzdulva, kiállítótermeit átengedte egy az 1927-es évben megrendezendő „... az egész modern magyar művészetet reprezentáló, magyar kiállítás számára”.

Kaszás Gábor